

Εργατική δύναμη και ταξική πάλη στην Κύπρο (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε στις 09/04/09 στο blog [νεκατώματα](#).

Περιεχόμενο

Εργατική δύναμη και ταξική πάλη στην Κύπρο

Το πολιτικό πλαίσιο της εργασιακής διαδικασίας

Με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το 2004 έχουν αυξηθεί οι πιέσεις για την ευελικτοποίηση των εργασιακών σχέσεων. Παρά τη σχετική υποχώρηση του νεοφιλελευθερισμού σε παγκόσμιο επίπεδο την τελευταία δεκαετία, ο στόχος της ευελιξίας στην αγορά εργασίας παραμένει επίκαιρος, καθώς έχει καταφέρει να ενσωματωθεί και στο σοσιαλδημοκρατικό πρόγραμμα και να μετατραπεί σε ευρωπαϊκή αρχή, έστω μέσα από τη συμβιβαστική πρόνοια της “ευελισφάλειας”. Βέβαια το περιεχόμενο, η ερμηνεία και η νοηματοδότηση της έννοιας της ευελισφάλειας δεν είναι δεδομένη καθώς αποτελεί ζήτημα αδιάκοπης ιδεολογικής και πολιτικής μάχης.

Στην Κύπρο η ευελικτοποίηση προχωρά με ιδιαίτερα αργούς ρυθμούς, καθώς το τριμερές σύστημα εργασιακών σχέσεων αποδεικνύεται ανθεκτικό μπροστά στην προοπτική της απορύθμισης. Παρά τη μικρή αύξηση της μερικής, εποχιακής και προσωρινής απασχόλησης, την επέκταση της υπεργολαβίας και της εργασίας με το κομμάτι, την εμφάνιση της τηλε-εργασίας και των κυμαινόμενων μισθών, σε γενικές γραμμές η ευελιξία στις εργασιακές σχέσεις δεν έχει καταστεί κυρίαρχη στην Κύπρο. Η συνδικαλιστική πυκνότητα παραμένει σχετικά ψηλή και η διαδικασία της απορύθμισης και της αναρύθμισης προς όφελους του κεφαλαίου συναντά ακόμα την αντίσταση του συνδικαλιστικού κινήματος.

Βέβαια οι τάσεις προς την αποσυλλογικοποίηση των εργασιακών σχέσεων, που αποτελούν προϋπόθεση της απορύθμισης, εντείνονται και παρατηρούνται τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Τα προσωπικά συμβόλαια αυξάνονται και οι συλλογικές συμβάσεις αγνοούνται και παρακάμπτονται, προωθείται το μοντέλο του εργαζόμενου-επιχειρηματία μέσα από την “αγορά υπηρεσιών” και μετακύληση του ρίσκου και του κόστους της κοινωνικής ασφάλισης από τον εργοδότη στον εργαζόμενο. Όμως οι συλλογικές συμβάσεις και τα εργατικά δικαιώματα και ωφελήματα που απορρέουν από αυτές, παρά την εργοδοτική πίεση, συνεχίζουν να ισχύουν για την πλειοψηφία των εργαζομένων στην Κύπρο.

Τι γίνεται όμως με τη σημαντική μειοψηφία, κυρίως αποτελούμενη από την νεολαία, που δεν απολαμβάνει πια εργασιακά δικαιώματα και ωφελήματα; Αυτοί που βρίσκονται εκτός των συνδικαλιστικών οργανώσεων, που δεν παίρνουν ΑΤΑ και 13ο, που δεν έχουν πληρωμένη άδεια, που δουλεύουν υπερωρίες χωρίς να πληρώνονται επιπλέον, που υφίστανται την εργοδοτική τρομοκρατία μέσα από τη μόνιμη απειλή της απόλυσης και που κινούνται μεταξύ ανεργίας και κακοπληρωμένης και συχνά ανασφάλιστης εργασίας; Οι αδήλωτοι και οι άτυποι εργαζόμενοι στον πάτο της

εργασιακής ιεραρχίας είναι συνήθως αυτοί που αγνοούνται ακόμα και από το συνδικαλιστικό κίνημα.

Η διεθνοποίηση της εργατικής δύναμης και οι πολιτικές της προεκτάσεις

Μεγάλο μέρος της εργατικής τάξης στην Κύπρο σήμερα, βόρεια και νότια της πράσινης γραμμής, αποτελείται από μη Κύπριους εργάτες με τουρκικά και ελληνικά διαβατήρια αντίστοιχα. Αν προσθέσουμε σε αυτούς τους φοιτητές από την Ασία και την Αφρική που εργάζονται για να επιβιώσουν, καθώς επίσης και τους ανατολικο-ευρωπαϊούς εργάτες στον νότο, δεν μπορούμε να μιλούμε πλέον για κυπριακή εργατική τάξη αλλά για πολυεθνική εργατική τάξη στην Κύπρο. Το συνδικαλιστικό κίνημα με κάποιες εξαιρέσεις αδυνατεί να εντάξει τους ξένους εργάτες και να τους διασφαλίσει τα δικαιώματά τους με αποτέλεσμα τη δημιουργία εργαζομένων δυο ταχυτήτων. Επειδή δεν είναι αρκετό να επισημαίνουν η ΠΕΟ και η ΣΕΚ ότι οι ξένοι εργάτες αποτελούν φτηνή εργατική δύναμη. Το ζήτημα είναι να συμβάλουν ώστε να μην αντιμετωπίζονται οι ξένοι ως εκμεταλλεύσιμη και αναλώσιμη εργατική δύναμη μέσα από την πραγματική και όχι απλώς την τυπική ένταξη τους στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Από τη στιγμή που η εργατική τάξη διεθνοποιείται στο κυπριακό έδαφος, τότε και η αντιπροσώπευση της στα κυπριακά συνδικάτα θα πρέπει να είναι ανάλογη. Μπορούν οι μεγάλες συνδικαλιστικές οργανώσεις να αντεπεξέλθουν σε αυτή την πρόκληση; Μάλλον όχι, απ'ότι έχουν δείξει τις τελευταίες δεκαετίες. Πριν τους μετανάστες είχαμε τη μαζική είσοδο των γυναικών στην αγορά εργασίας. Και όμως αυτή η αλλαγή στη σύνθεση του εργατικού δυναμικού δεν αποτυπώθηκε στο συνδικαλιστικό επίπεδο, όπου μέχρι σήμερα η συντριπτική πλειοψηφία των συνδικαλιστών είναι άντρες. Όταν το συνδικαλιστικό κίνημα απότυχε διαχρονικά να αναμετρηθεί με την έμφυλη διάκριση και να ανατρέψει τη θεσμική πατριαρχία, γιατί να αναμένουμε ότι θα αντιμετωπίσει ουσιαστικά την εθνοκεντρική προκατάληψη και τον θεσμικό ρατσισμό;

Η παρουσία δεκάδων χιλιάδων μεταναστών στην Κύπρο μαζί με άλλους τόσους νεαρούς Κύπριους που βρίσκονται εκτός του επίσημου συνδικαλιστικού κινήματος, όπως για παράδειγμα αυτοί που εργοδοτούνται στο λιανικό εμπόριο και στις υπηρεσίες, προβάλλει την αναγκαιότητα να αναστοχαστούμε για το ρόλο και την κατάσταση του συνδικαλιστικού κινήματος. Επειδή αν το υφιστάμενο συνδικαλιστικό κίνημα δεν μπορεί να λειτουργήσει πολυπολιτισμικά, τότε θα πρέπει να προσανατολιστούμε προς τη δημιουργία ενός εναλλακτικού συνδικαλιστικού κινήματος που θα εκπροσωπεί τόσο την ντόπια εργατική τάξη όσων και τους μετανάστες βόρεια και νότια της πράσινης γραμμής.

Αυτό είναι βέβαια ένας μακρυπρόθεσμος στρατηγικός στόχος που σήμερα φαντάζει ανεδαφικός και ανέφικτος. Όμως αν η απελευθέρωση της εργασίας παραμένει ως τελικός σκοπός, τότε ο οργανωμένος συνδικαλιστικός αγώνας είναι μονόδρομος. Και ιστορικά υπάρχουν αντι-εξουσιαστικά μοντέλα οργάνωσης της εργατικής δύναμης, όπως τους Γουόμπλις που ξεπέρασαν το εμπόδιο της γλώσσας, τους διαχωρισμούς των επαγγελματιών, τη γεωγραφική απόσταση και πρόβαλαν το "ένα μεγάλο συνδικάτο" ως το μέσο για την ανατροπή του καπιταλισμού. Οι Industrial Workers of the World (IWW) κατάφεραν σε πολύ πιο αντίξοες συνθήκες, ένα αιώνα πριν να δημιουργήσουν ένα άλλο ριζοσπαστικό πόλο απέναντι στην Αμερικανική Ομοσπονδία Συντεχνιών (AFL) εσωτερικά της εργατικής τάξης στις ΗΠΑ και να οργανώσουν εκατοντάδες χιλιάδες ανιδείκτους και ειδικευμένους εργάτες στον αγώνα για την κατάργηση της μισθωτής εργασίας. Το μοντέλο αυτό έχει προβληθεί τα τελευταία χρόνια και από το ευρωπαϊκό κίνημα ενάντια στην επισφάλεια. Και αυτό επειδή το μοντέλο αυτό λαμβάνει υπόψη την πολυπολιτισμική πραγματικότητα, ενώ ταυτόχρονα προτάσσει την ταξική πάλη και τον εργατικό διεθνισμό ως το μέσο για την ολοκληρωτική χειραφέτηση της ανθρωπότητας.

Η ταξική πάλη στο προσκήνιο

“Η εργατική και η εργοδοτική τάξη δεν έχουν τίποτα κοινό. Δεν μπορεί να υπάρξει ειρήνη εν όσο η πείνα και η ανάγκη επηρεάζει εκατομμύρια εργαζομένων και οι λίγοι που αποτελούν την εργοδοτική τάξη, έχουν όλα τα καλά της ζωής. Ανάμεσα σε αυτές τις δυο τάξεις ο αγώνας θα συνεχιστεί μέχρι σ' ότου οι εργάτες του κόσμου οργανωθούν ως τάξη, πάρουν τον έλεγχο των μέσων παραγωγής, καταργήσουν την μισθωτή εργασία για να ζήσουν σε αρμονία με την Γη...Αντί για το συντηρητικό σύνθημα “Ένα δίκαιο μεροκάματο για την ημερήσια εργασία” εμείς προβάλλουμε το επαναστατικό σύνθημα “Κατάργηση της μισθωτής εργασίας”. Είναι η ιστορική αποστολή της εργατικής τάξης να καταργήσει τον καπιταλισμό.”

Βιομηχανικοί εργάτες του κόσμου (IWW), Ιδρυτικό συνέδριο, Σικάγο, 1905

Πολλές φορές θεωρούμε ότι η ταξική πάλη είναι ένα ιστορικό δεδομένο, κάτι που συνέβηκε στο παρελθόν ή που συμβαίνει αλλού ή που δεν αφορά την πλειοψηφία του κόσμου. Η λογική της κοινωνικής συνοχής, η ρητορική της κοινωνικής ειρήνης, η πολιτική της εργατικής ενσωμάτωσης στο κράτος είναι κυρίαρχες. Όμως αν κοιτάξουμε πέραν από την επιφάνεια της αστικής δημοκρατίας θα διαπιστώσουμε ότι η κυριαρχία της αστικής τάξης βασίζεται στην αποσιώπηση της ταξικής πάλης και τον εξορισμό της από τον δημόσιο λόγο και το πολιτικό προσκήνιο. Και όμως η ταξική πάλη είναι κεντρική διάσταση στην καθημερινότητα μας. Συμβαίνει σήμερα, εδώ και τώρα, στα γραφεία, στα εργοστάσια, στα καταστήματα, στα ξενοδοχεία, στις οικοδομές. Το σαμποτάζ, η ανυπακοή, η κλωσιεργία είναι συχνό φαινόμενο εργατικής αντίστασης και βασικό χαρακτηριστικό της εργασιακής διαδικασίας, τόσο στην Κύπρο όσο και παντού. Και αποτελεί μύθο ότι η ταξική συνείδηση δεν υπάρχει ή ότι δεν είναι ανταγωνιστική προς το κεφάλαιο. Οι εργαζόμενοι αντιλαμβάνονται τα ταξικά τους συμφέροντα, γνωρίζουν ότι υφίστανται εκμετάλλευσης και επιθυμούν την ανατροπή του καπιταλισμού. Ο βασικός λόγος της διατήρησης και της αναπαραγωγής της καπιταλιστικής πραγματικότητας δεν είναι η πίστη στο υφιστάμενο κοινωνικο-οικονομικό σύστημα που τυγχάνει γενικής απαξίωσης ειδικότερα τώρα με την παγκόσμια κρίση. Είναι η αδυναμία άρθρωσης εναλλαχτικής πολιτικής, η αδυναμία ενοποίησης και συστηματοποίησης της πολιτικά ακωδικοποίητης αλλά ιστορικά παρούσας ταξικής πάλης.

Άρα ίσως να είναι καιρός να αρχίσουμε να αρθρώνουμε αυτή την εναλλαχτική πολιτική, να δημοσιοποιούμε τις στιγμές ταξικής πάλης που βιώνουμε ή βλέπουμε, να συζητούμε τις εμπειρίες και τις σκέψεις μας, να διατηρούμε άμεσες κοινωνικές σχέσεις με τους συναδέλφους μας, έτσι ώστε να προωθούμε τη λογική της οργανωμένης πάλης, να δημιουργούμε τα δίκτυα της αντίστασης και να φτιάχνουμε τις δομές της ταξικής χειραφέτησης, άμεσα και δυναμικά. Στεκόμαστε ανταγωνιστικά απέναντι στο κεφάλαιο, είμαστε στρατευμένοι στον αγώνα για τον ελευθεριακό κομμουνισμό. Και ο αγώνας αυτός περνά μέσα από την ενοποίηση της ταξικής πάλης με καινούργιες οργανωτικές μορφές που μπορούν να θέσουν επιτακτικά και εκ νέου την κατάργηση της μισθωτής εργασίας ως κεντρικό πολιτικό ζήτημα.

Γ.Ι.

Λευκωσία, Απρίλης 2009

[Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, νεκατώματα \(Ιστοσελίδα\), Ηλεκτρονικά Άρθρα, Δεκαετία 2000-2009, 2009, Απροσδιόριστη Τοποθεσία](#)

Last update: 2026/06/18
09:00

el:digital:nekatomata:class_power https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:nekatomata:class_power

From:

<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο

Cyprus Movements Archive

Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:nekatomata:class_power

Last update: **2026/06/18 09:00**

